

היועץ המשפטי לכנסת

סימוכין: 02491913
ירושלים, ח' באב תשע"ג
15 ביולי 2013

לכבוד
גבי אורית קורן
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)

שלום רב,

הנדון: הצעת חוק זכויות התורמים למדינה, התשע"ג-2013

כזכור הצעת החוק שבנדון אושרה על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה, אולם עמדת משרד המשפטים הייתה כי הצעה זו "פוגעת בזכות לשוויון המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם פגיעה אשר איננה עומדת בפסקת ההגבלה של חוק היסוד".

בעקבות זאת, ובהתאם לסיכום בין שרת המשפטים לבין חה"כ יריב לוין, יוזם ההצעה שבנדון, ולאחר הידברות שקיימנו עם חה"כ לוין, חה"כ לוין הסכים לערוך שורה של תיקונים בהצעת החוק, שנועדו לאפשר את הגשמת התכליות והעקרונות שבבסיס הצעת החוק מחד גיסא, ושמירה על עמידת הצעת החוק במסגרת החוקתית המקובלת מאידך גיסא. להלן התיקונים להם הסכים חה"כ לוין, כסדרם בהצעת החוק:

1. צמצום משמעותי בהיקפה של הגדרת "תורם למדינה", המונח העומד ביסוד הצעת החוק, כך שלא תחול על כל מי ששירת אי פעם בצבא, בשירות לאומי או בשירות אזרחי (שיעור ניכר מאזרחי המדינה היהודים), אלא על קבוצה מצומצמת בהרבה הכוללת רק את מי שהשתחרר משירות צבאי/אזרחי **בשבע השנים שקדמו** למועד מימוש הזכויות המוקנות בהצעת החוק, או מי ששירת **למעלה מ-14 ימים בשנה** בשירות מילואים פעיל, **בשנה שקדמה** למועד מימוש הזכויות כאמור. בכך יש הגשמה טובה ומידתית יותר של תכלית החוק, שהיא לתת פיצוי וסיוע לאוכלוסיית החיילים המשוחררים, ולאלה שנושאים באופן שוטף בנטל המילואים בפועל.
2. הצעת החוק לא תחול על נכי צה"ל ובני משפחותיהם וכן בני משפחות של חללי צה"ל, הזכאים למגוון של זכויות על-פי חוקים אחרים.
3. במסגרת הגדרת "תורמים למדינה" יכללו גם מי שביקשו לשרת בצבא, שירות אזרחי או שירות לאומי, ונדחו על ידי הרשויות מסיבות תקציביות או העדר תקנים.

4. השמטת הסעיף הרחב המעניק העדפה "על אף האמור בכל דין" ל"תורם למדינה", כהגדרתו בחוק, בקבלה לעבודה, תנאי שכר, מתן שירות והזמנת שירות. במקום זאת, יכלול בהצעת החוק סעיף הקובע כי, **מבלי לפגוע באיסורי ההפליה הקיימים**, ניתן לשקול בעת קבלה לעבודה בלבד (ולא לעניינים האחרים שהוזכרו לעיל), **במסגרת מכלול השיקולים הנוגעים לעניין**, את היותו של אדם תורם למדינה (בהגדרה הצרה), מבלי שהדבר ייחשב להפליה אסורה. בסעיף אף מובהר כי אין באמור בו כדי לשנות את הדין החל על קבלה לשירות המדינה.

5. מתן הטבה בקבלת שירותים תתאפשר אך ורק לחיילים בשירות פעיל, קרי: חיילים במדים, בסדיר או מילואים, ולא לכל מי שנכנס בהגדרת "תורם למדינה".

6. במקום הענקת עדיפות אוטומטית בקבלת דיוור במעונות ל"תורם למדינה", ייקבע בהצעת החוק כי לעובדת היותו של אדם "תורם למדינה" (בהגדרה הצרה יותר), יוענק משקל הולם בקבלת החלטה על מעונות, ואף זאת רק כאשר מדובר במעונות, אשר נבנו במישרין או בעקיפין בתמיכת המדינה, או הנתמכים במישרין או בעקיפין על ידי המדינה.

7. שינוי באופייה של ההטבה המוענקת ל"תורם למדינה" במכרזים ציבוריים להקצאת מקרקעין. במקום הטלת **חובה** על עורך המכרז להעניק את ההטבה **בכל** המכרזים, נקבע כי: (1) עורך המכרז **רשאי** להעניק את ההטבה ל"תורם למדינה" (בהגדרה הצרה יותר) ואינו חייב לעשות כן; (2) עורך המכרז רשאי להעניק הטבה זו **לכל היותר ב-30%** מן המקרקעין המוקצים על ידו במכרז במהלך שנה מסוימת; (3) שיעור ההטבה (המקדם הקבוע בהצעה) **יפחת מ-20% ל-15%**, ובכל מקרה לא יעלה על 100,000 ₪.

8. הושמט הסעיף הקובע חובה בכל מכרז שבו מוקצה מקרקעין לאוכלוסייה ייעודית, להקצות קרקעות בהיקף זהה לאוכלוסיית "התורמים למדינה".

9. הושמט הסעיף המעניק "עדיפות ראשונה בקבלה לכל משרה בשירות המדינה" ל"תורמים למדינה", וכן הסעיף המתנה העדפה מתקנת לערבים וליוצאי אתיופיה בשירות כאמור.

נראה כי תיקונים אלה משפרים במידה ניכרת את חוקתיותה של ההצעה ועמידתה בפרמטרים הנכללים בפסקת ההגבלה, הן בכל הנוגע לזיקה שבין תכלית ההצעה ובין הזכויות המוענקות בגדרה, והן בכל הנוגע למבחני המידתיות. מובן כי הצעה זו, אשר מצויה עדיין בשלבים מוקדמים של הליך החקיקה, ראויה לדיון מעמיק ופרטני ולשמיעת כל הגורמים הנוגעים בדבר, דיון אשר יתקיים במסגרת ועדת הכנסת הרלוונטית, אם תאושר ההצעה בקריאה הטרומית.

בברכה,
איל ינון

העתק: חה"כ ציפי לבני, שרת המשפטים
חה"כ יריב לוין, יו"ר הקואליציה